

مطالعه تطبیقی شیوه های جذب و ارتقاء نخبگان علمی در دانشگاه های معتبر دنیا

پدیدآورنده (ها) : آرام، محمدرضا

میان رشته ای :: همایش الگوی حکمرانی تمدنی علم و فناوری :: مجموعه مقالات نخستین همایش ملی الگوی حکمرانی تمدنی علم و فناوری

صفحات : از ۸۸۶ تا ۹۰۱

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/2245943>

تاریخ دائلود : ۱۴۰۴/۰۴/۲۸

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

- معیارهای ارتقاء اعضای هیئت علمی در حوزه علوم انسانی از منظر تجارب دانشگاه های معتبر دنیا و تجارب اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز پژوهشی ترکیبی
- شیوه های اثربخش در پیشگیری از برون کوچی نخبگان علمی (مطالعه موردی: استان مازندران)
- مطالعه تطبیقی شیوه های بکارگیری فناوری های نوین آموزشی در دانشگاه های مجازی و الکترونیکی ایران و برخی کشورهای آسیایی
- معیارهای ارتقاء مرتبه اعضای هیات علمی در ایران بر اساس مطالعه ای تطبیقی نظام های ارتقاء مرتبه اعضای هیات علمی در دانشگاه های منتخب
- بررسی تطبیقی عناوین درس های دوره دکتری رشته مدیریت فناوری اطلاعات در دانشگاه های معتبر دنیا
- مطالعه تطبیقی شیوه های تأمین مالی سازمان های رسانه ای رادیویی و تلویزیونی عمومی و تحت مالکیت دولتی در دنیا
- تاثیر ساختار و فرهنگ سازمانی بر نوآوری: مطالعه تطبیقی در سازمان مرکزی دانشگاه های پیام نور، علمی-کاربردی، آزاد اسلامی و دانشگاه تهران
- مطالعه شیوه های آموزشی ارتقاء مهارت تیراندازی دانش آموختگان در یک دانشگاه نظامی
- نقش شیوه های نوین ارائه خدمات بانکی در جذب مشتری و بهبود کارایی سیستم بانکی (مطالعه موردی بانک های سپه شهرستان مشهد)
- گزارش علمی: بررسی شیوه های مؤثر در نشر تفکر عاشورایی بین دانشجویان از دیدگاه اساتید حوزه و دانشگاه

مطالعه تطبیقی شیوه‌های جذب و ارتقاء نخبگان علمی در دانشگاه‌های معتبر دنیا

محمدرضا آرام

استادیار گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران -

Email: mraram@um.ac.ir

خلاصه مدیریتی

یکی از مهمترین سرمایه‌های هر کشور و پیش‌برندگان نهاد علم و فناوری، نخبگان آن کشور هستند. کشورهای پیشرو در عرصه حکمرانی علمی سیاست‌ها و برنامه‌های مختلفی برای جذب و نگاهداشت نخبگان علمی خود اتخاذ می‌کنند. سؤال اصلی این پژوهش عبارت است از اینکه «کشورهای توسعه‌یافته در مقایسه با کشورهای در حال توسعه از چه شیوه‌هایی برای جذب و ارتقاء نخبگان خود استفاده می‌کنند؟» برای پاسخ به این سؤال با استفاده از روش‌های تطبیقی شیوه‌های جذب و ارتقاء نخبگان در دانشگاه‌های معتبر دنیا مورد رصد و ارزیابی قرار گرفته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد سطح تحلیل کلان و ساختاری به جای سطح تحلیل خرد، نخبه‌محوری و توجه به نیازها و رشد نخبه به جای توجه به سازمان‌ها و اولویت‌بندی و زمان‌بندی درست از مهمترین مؤلفه‌های حکمرانی علم در کشورهای توسعه‌یافته برای جذب و ارتقاء نخبگان است. بر این اساس مهمترین نکات مدیریتی این گزارش سیاستی به شرح زیر است:

گزینش دانشجویان از کلیدی‌ترین عوامل برتری دانشگاه‌های برتر دنیاست؛

گزینش دانشگاه‌ها حول سه گانه شخصیت محوری، تخصص محوری و استعداد تحصیلی شکل می‌گیرد؛
بهترین ترکیب برای گزینش دانشجویان دانشگاه، تاکید بر شخصیتی متعدد، خلاق، محقق، تحلیلگر و با مهارت‌های اجتماعی و تیمی بالاست. این ترکیب می‌تواند دانشگاه‌های کشور را به دانشگاه نسل پنجم، -که مأموریت آن مهارت‌محوری و کارآفرینی است- سوق دهد؛

شفافیت دانشگاه در طرح‌های آینده و طراحی استراتژی‌های کلان می‌تواند، دانشگاه را از تبدیل شدن به باشگاه سیاسی دولتها دور نگاه دارد و امید را به محیط دانشجویی تزریق نماید.

کلمات کلیدی: سرمایه انسانی؛ مدیریت منابع انسانی؛ جذب نخبگان؛ جذب دانشجوی؛ مطالعه تطبیقی.

Comparative Study of Methods of Attracting and Promoting Scientific Elites in Prestigious Universities of the World

Mohammad Reza Aram

Assistant Professor, Department of Political Science, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi
University of Mashhad, Mashhad, Iran

Email: mraram@um.ac.ir

Management Summary

One of the most important assets of any country and the promoters of its science and technology institution is its elites. Leading countries in the field of scientific governance adopt various policies and programs to attract and retain their scientific elites. The main question of this research is: “What methods do developed countries use to attract and promote their elites compared to developing countries?” To answer this question, the methods of attracting and promoting elites in prestigious universities of the world have been monitored and evaluated using comparative methods. Studies show that the level of macro and structural analysis instead of the level of micro analysis, elite-centricity, attention to the needs and growth of the elite instead of attention to organizations, and proper prioritization and scheduling are the most important components of science governance in developed countries for attracting and promoting elites. Accordingly, the most important management points of this policy report are as follows: Student selection is one of the key factors for the superiority of the world's top universities; University selection is formed around the three pillars of personality-centeredness, specialization-centeredness, and academic talent; The best combination for selecting university students is an emphasis on a committed, creative, researcher, analyst, and high social and team skills. This combination can lead the country's universities to the fifth-generation university, whose mission is skill-centeredness and entrepreneurship; University transparency in future plans and designing macro strategies can keep the university from becoming a political club of governments and inject hope into the student environment.

Keywords: Human capital; Human resource management; Elite recruitment; student recruitment; comparative study.

۱. مقدمه یا بیان مسئله:

نخبه‌ی علمی و اساساً دانشگاه، جزو ارکان پیشرفت کشورند؛ یعنی یک رکن مهم پیشرفت کشور، دانشگاه و در دانشگاه هم عمدتاً نخبگان علمی هستند (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۱/۰۷/۲۷)^۱. دانشگاه‌های معتبر دنیا در عرصه حکمرانی علم، سیاست‌ها و برنامه‌های مختلفی برای جذب و نگاهداشت نخبگان علمی خود اتخاذ می‌کنند. سؤال اصلی این پژوهش عبارت است از اینکه «کشورهای توسعه یافته در مقایسه با کشورهای در حال توسعه از چه شیوه‌هایی برای جذب و ارتقاء نخبگان خود استفاده می‌کنند؟». با توجه به اینکه در کشور ما، عمده تمرکز بر مسأله جذب دانشجویان به دانشگاه است، سؤال فرعی این تحقیق نیز عمدتاً به تجربه نگاری فرایند پذیرش دانشجویان در دانشگاه‌های برتر دنیا متمرکز شده است.

در دانشگاه‌های معتبر جهانی، فرایند پذیرش به دو بخش "Undergraduate" و "Graduate" تقسیم شده است. مقطع "Undergraduate" برای کارشناسی است و مقطع "Graduate" برای مقاطع کارشناسی و دکتری. در همه دانشگاه‌های مطرح جهانی، برای این دو مقطع دو فرایند ثبت نام متفاوت تعریف شده است که در کلیات البته شبیه هم هستند.

در ادامه در میان ۱۵ دانشگاه برتر جهانی، دانشگاه‌هایی که امتیاز بالایی در رویکرد بین‌المللی کسب کرده بودند انتخاب شده‌اند (بالاتر از ۷۵٪) و در نتیجه آن فهرستی از ۹ دانشگاه^۲ تهیه شد. بنا بر این توضیح، دانشگاه‌های مذکور در این تحقیق دانشگاه‌هایی هستند که در عین پیشتازی در عرصه رتبه علمی جهانی، در فعالیت علمی با افق بین‌المللی^۳ (International Outlook) نیز دانشگاه‌های موفق هستند. در ادامه به صورت تفصیلی نحوه ثبت نام برای دانشگاه‌های نامبرده در دو مقطع کارشناسی و تحصیلات تکمیلی توضیح داده میشود.

۲. ادبیات علمی مربوطه:

با توجه به ضعف جدید مطالعات تطبیقی در کشور ما، متأسفانه نگارنده ضمن تتبع در آثار و پژوهش‌های مرتبط با موضوع گزارش سیاستی، آثاری که در ارتباط مستقیم با موضوع پژوهش باشد، یافت نکرد. با عین حال برخی از این آثار صرفاً به مطالعه شیوه‌های جذب و نگاهداشت نخبگان در یک یا چند دانشگاه کشور پرداخته‌اند؛ به عنوان مثال تقی زاده یزدی و همکاران در مقاله‌ای با عنوان «شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر در جذب و نگهداشت استعدادها با استفاده از رویکرد فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (مطالعه موردی: دانشگاه تهران)» صرفاً دانشگاه تهران را مورد مطالعه قرار داده و مطالعه‌ای تطبیقی انجام نداده است. یا در مقاله‌ای دیگر، با عنوان «راهبردهای جذب نخبگان در نظام آموزش عالی ج.ا.ا. با استفاده از مدل گسترش عملکرد کیفیت» نوروزی و همکاران با استفاده از روش مصاحبه عمیق وضع فعلی نظام آموزش عالی در ایران را مورد کنکاش قرار داده‌اند.

۳. بدنه گزارش: نحوه ثبت نام دانشگاه‌ها (به ترتیب رتبه جهانی)

۱) دانشگاه آکسفورد (Oxford University)

- رتبه جهانی: ۲ - امتیاز افق بین‌المللی: ۹۴٪

یک سوم دانشجویان آکسفورد غیر بومی هستند. این دانشگاه از ۱۴۲ کشور مختلف پذیرش داشته است. دانشگاه آکسفورد برای افرادی که بخواهند در این مقطع وارد دانشگاه بشوند صفحه‌ای اینترنتی تدارک دیده است که در بخش‌های مختلف، چرایی ارجحیت این دانشگاه، انواع رشته‌ها، پردیس‌ها، انواع مخارج و حمایت‌های مالی، نحوه دقیق و مرحله به مرحله ثبت نام برای دانشجویان بومی و خارجی توضیح داده شده است. همچنین صفحه‌ای مستقل

^۱ بیانات در دیدار نخبگان و استعدادهای برتر تحصیلی، <https://khl.ink/f/۵۱۱۸۴>

^۲ منبع این نتایج مجله معتبر مطالعات رتبه‌بندی‌های دانشگاهی "Times Higher Education" است. در کل این گروه در کنار "Academic Ranking of World Universities (ARWU)" و "Quacquarelli Symonds (QS)" در دنیا به رتبه‌بندی‌های معتبر دانشگاه‌های جهان شناخته شده‌اند که با بررسی‌هایی که صورت گرفت، مرکز "Times Higher Education" به دلیل داشتن تعریف روشنی از مفهوم پیشتازی در فعالیت بین‌المللی و همچنین رویکردی مناسب‌تر برای ارزیابی دانشکده‌های علوم انسانی، از بین سه مرکز مطرح برای انجام این تحقیق ارجح شناخته شد.

^۳ طبق مرکز مطالعاتی مورد نظر، امتیاز فعالیت علمی بین‌المللی (International Outlook) شامل محاسبه سه عامل نسبت دانشجویان خارجی به دانشجویان بومی، نسبت اعضای خارجی به اعضای بومی و مقدار همکاری بین‌المللی در قالب مقالات چاپ شده در نشریات غیر بومی است.

در توضیح روز ها و مناسبتهایی که میتوان از دانشگاه بازدید کرد یا در برنامه ای شرکت کرد تا با دانشگاه آشنا شد نیز وجود دارد.

مراحل پذیرش داوطلبین غیر بومی با مراحل داوطلبین بومی فرق ندارد و رقابت برای همه یکسان تعریف میشود بغیر این که دانشجویان غیر بومی نیازمند ارائه مدرک در زبان انگلیسی و همچنین مدارک مربوط به ویزا و مهاجرت هستند. در بررسی کلی مراحل و اولویت های پذیرش دانشگاه آکسفورد، بنظر می آید که این دانشگاه به دنبال افرادی نیست که صرفا در مقطع های قبلی محصلین موفق بوده اند. موفقیت تحصیلی شرط لازم هست ولی آنچه که باعث اولیوت و رجحان پیدا کردن داوطلبین میشود، داشتن نوعی سابقه، افق دید و انگیزه خاص ناظر به رشته ای خاص است. دانشگاه آکسفورد اهمیت زیادی به تربیتی میدهد که قبل از دانشگاه داوطلبان را برای رشته های مورد نظر آماده کرده باشد. بنظر می آید فرایند گزینش دانشگاه آکسفورد به دنبال یک محصول معین نهایی است که عبارت است از متخصصین ماهر و با سابقه در رشته ی مورد نظر خود از همین جهت است که دانشگاه آکسفورد این غایت را حتی از بدو گزینش دنبال می کند.

ثبت نام کارشناسی^۱

گذراندن مراحل گزینش شامل ۵ مرحله است :

۱- ثبت نام اینترنتی در سامانه UCAS

UCAS یک سامانه مخصوص درخواست ثبت نام در دانشگاه های انگلیس است که برای دانشگاه های مختلف، فرم های مورد نیاز را برای متقاضیان جهت پر کردن و ارسال به دانشگاه مورد نیاز فراهم میکند. داوطلبین باید در تاریخ معینی برگه مخصوص دانشگاه آکسفورد را پر کنند. این برگه دو بخش دارد. بخش اول معطوف به اطلاعات شخصی و عمومی شامل نمرات تحصیلی و ... است که مهمترین این اطلاعات ناظر به نوشتن انگیزه ها و اهداف داوطلب در انتخاب و مطالعه موضوعات دانشگاهی است. بخش دوم نیازمند توصیه و پیشبینی کیفیت درسی داوطلب توسط یک استاد یا مشاور تحصیلی (معمولا از طرف مدرسه) است. جالب توجه است که صفحه ای شامل نظام های تحصیلی کشور های مورد قبول به همراه حد اقل نمرات تحصیلی قابل قبول طبق هر کشور وجود دارد. دانشجویان ایرانی باید در پیش دانشگاهی حد اقل ۱۸ نمره از ۲۰ کسب کرده باشند و در کنکور به مقدار ۸۰٪ موفقیت داشته باشند (که البته معلوم نیست این درصد ناظر به معدل دروس است یا رتبه کنکوری است).

۲- آزمون های استاندارد ناظر به رشته احتمالی

هر دانشجویی باید با در نظر داشتن رشته مورد علاقه خود، آزمون های استاندارد که در سراسر انگلیس تدارک داده میشوند را بگذراند. هر دانشکده ای آزمون های خاص خود را ایجاد کرده است تا مهارت ها و دانش اولیه داوطلبین را بررسی کند. این آزمون ها منبع مشخصی ندارند زیرا مهارت محور و برای تعیین استعداد داوطلبین هستند. نکته جالب آن است که هر دانشکده درباره این روند (در کنار روند عمومی گزینش) توضیحاتی دارد و حتی منابعی جهت تعمیق مهارت ها و افق دید داوطلبین در رشته انتخابی را معرفی میکند. روشن است که برای هر رشته قالب آزمون فرق می کند.

به عنوان مثال، آزمون رشته تاریخ ۴ سوال کتبی دارد با هدف تعیین مهارت داوطلب در فهم و تحلیل یک نمونه متن تاریخی، همچنین سنجش مهارت داوطلب در بکاربردن یک نظریه تاریخی در توضیح یک وضعیت تاریخی و هم همچنین سوال آخر خلاقیت و مهارت انتقادی داوطلب در مواجهه با متن تاریخی را می

^۱ -<https://www.ox.ac.uk/admissions/undergraduate?wssl=1>

سنجد^۱. داوطلبین علوم انسانی به طور عمومی باید آزمونی دو بخشی بدهند، بخش اول ۵۰ تست در سنجش مهارت های استدلالی دارد و بخش دوم مهارت نوشتاری و توضیح مسئله را میسنجد که برای آن داوطلب می بایست در وقتی مشخص به یکی از چند سوال کتبی جواب مفصل بدهد.

۳- ارسال یک نمونه یادداشت علمی

داوطلبین باید در حوزه رشته مورد علاقه خویش، یک یادداشت در حد اکثر ۲۰۰۰ کلمه که در دوره قبل دانشگاه و مورد بررسی توسط معلم قرار گرفته است را برای دانشگاه ارسال کنند.

البته لازم به ذکر است این مرحله معمولاً برای رشته های انسانی است و رشته های دیگر مثل رشته های تجربی و ریاضی عمدتاً چنین مرحله ای ندارند.

۴- مصاحبه

در صورتی که داوطلب در مراحل قبلی واجد شرایط ارزیابی شوند، به مصاحبه دعوت می شوند. مصاحبه توسط یک یا دو مشاور برگزار می شود و شبیه نوعی کلاس درس است و داوطلب در معرض اطلاعات مربوط به رشته و همچنین سؤالاتی ناظر به آن قرار می گیرد. هدف این مصاحبه سنجش انگیزه و، توانایی ها و بخصوص استعداد های علمی داوطلب ناظر به رشته است.

۵- پذیرش

داوطلبین توسط مشاوران بر اساس موارد قبلی مورد بررسی قرار می گیرند و بعد از مدتی به دانشجویان منتخب، پذیرش مشروط یا غیر مشروط را اعلام میکنند. پذیرش مشروط به معنی آن است که داوطلب به شرط تقویت خویش در یکی از موارد قبلی میتواند وارد دانشگاه شود. پذیرش غیر مشروط به معنی امکان ثبت نام قطعی در دانشگاه است. البته در هر صورت پردیسی که دانشجو به آن ارجاع داده می شود به تصمیم و ارزیابی مشاوران بستگی دارد.

لازم به توضیح است که دانشگاه آکسفورد چندین پردیس دارد که هر پردیس ساختمان های مربوط به رشته های مختلف را داراست و جدا از بقیه پردیس هاست (هر پردیس کلاس ها، خوابگاه ها، مدیریت و ... جداگانه ای دارد). در واقع دانشجویان رشته را انتخاب می کنند و مشاوران پردیس مناسب تحصیل او را.

ثبت نام تحصیلات تکمیلی^۲

ثبت نام برای تحصیلات تکمیلی نیازمند ثبت نام در سامانه خاص سامانه تحصیلات تکمیلی دانشگاه آکسفورد است. بنظر می آید فرآیند ثبت برای این مقطع یک مرحله ای است به این معنی که پس از ثبت نام، مدارک و اسناد معینی باید برای دانشگاه ارسال شوند و کل فرآیند پذیرش به همین بستگی دارد. جواب پذیرش بعد از چند هفته از طرف دانشگاه روشن می شود. این که پذیرش بعد از ارسال مدارک نیازمند مصاحبه باشد به رشته، دانشکده و مورد خاص داوطلب بستگی دارد و جزئی از روند معمول پذیرش تحصیلات تکمیلی نیست.

مدارک لازم و موثر در انتخاب شدن برای ادامه تحصیلات تکمیلی در دانشگاه شامل موارد زیر است:

- بیانیه ماموریت یا توضیح پروپوزال

^۱- <http://www.history.ox.ac.uk/nc/prospective/undergraduate/applying/the-history-aptitude-test.html?cid=۲۶۰&did=۱۷۸۷&sechash=۰ec۰c۱d۹>

^۲- <https://www.ox.ac.uk/admissions/graduate/applying-to-oxford/application-guide?wssl=۱>

- بیانیه ای یک صفحه ای در پاسخ به این که چرا مایل به تحصیل در این دانشگاه هستید، امتیازها و صلاحیت هایی که برای رشته منتخب دارید و همچنین اهداف و دلیل انتخاب این رشته با توجه به اهداف بلند مدت
- مدرک تحصیلی رسمی از آخرین نهاد آموزشی داوطلب
- یک نوشته بلند (۵۰۰۰ کلمه) و یا دو نوشته کوتاه مرتبط با رشته. مشخصات نوشته/مقاله درخواستی از دانشکده به دانشکده فرق می کند
- مدرک زبان انگلیسی

۲) دانشگاه استنفورد (Stanford University)

- رتبه جهانی: ۳ - امتیاز افق بین المللی: ۷۶٪

در بررسی کلی مراحل و اولویت های پذیرش دانشگاه استنفورد، خصوصا در مقطع کارشناسی، بنظر می آید پذیرش در این دانشگاه اول از همه بر محور شخصیت و توانایی علمی و تحصیلی دانشجویان متکیست. بیشترین تلاش فرآیند گزینش دانشگاه استنفورد پیدا کردن داوطلبینی است که به صورت همه جانبه ای در تحصیلاتشان موفق و با انگیزه بوده اند. این رویکرد با رویکردی متخصص محوری مثل رویکرد دانشگاه آکسفورد فرق میکند که سعی دارد از همان اول ناظر به رشته و یا پروپوزال پایان نامه، داوطلبین را شناسایی و انتخاب کند. دانشگاه استنفورد اول از همه بدنبال محصلین موفق و با استعدادی است، فارغ از آینده مشخص علمی و حرفه ای مورد نظرشان.

ثبت نام کارشناسی^۱

از میان بیش از ۴۲ هزار داوطلبی که در سال ۲۰۱۵ برای ثبت نام در دانشگاه استنفورد اقدام کردند، فقط حدودا ۲ هزار داوطلب پذیرفته شدند (معادل ۵ درصد کل داوطلبان). این داوطلبین عمدتا بومی و آمریکایی بوده اند ولی در میان همه داوطلبان سال ۲۰۱۵ جمعا از ۶۷ کشور برای ثبت در این دانشگاه اقدام کرده بوده اند^۲.

دانشگاه استنفورد جهت معرفی خود به داوطلبین احتمالی در مقطع کارشناسی از دو روش استفاده کرده است. یکی بکارگیری فارغ التحصیلان به عنوان مبلغین دانشگاه و یکی همکاری با مشاوران پیش دانشگاهی و مطلع ساختن آنان از ویژگی ها و مشخصات دانشگاه است. دانشگاه استنفورد برای مشاورین پیش دانشگاهی نشریه ای منحصر به فرد تدارک میبندد.

دانشگاه استنفورد ادعا می کند برای انتخاب داوطلبین در مقطع کارشناسی، بر مبنای سه عامل اصلی به بررسی و انتخاب داوطلبین می پردازد:

- توفیق تحصیلی (شامل نمرات دانش آموزی و کیفیت و مقدار دروس مورد اتخاذ در دبیرستان)
- شور و نشاط علمی (مقدار انگیزه و پیگیری نسبت به مباحث علمی و دانشگاهی، سنجش گستره افق دید درباره فعالیت های علمی)
- زمینه شخصی داوطلب (قضاوت در مورد هر داوطلب با توجه به شرایط خاص او و برای بدست آوردن تحلیلی جامع از شخصیت داوطلب است).

^۱ - <http://admission.stanford.edu/>

^۲ - <http://admission.stanford.edu/basics/selection/profile.html>

از مطالعه آمار پذیرفته شدگان سال ۲۰۱۵ استنفورد معلوم میشود رقابت اصلی داوطلبین برای ورود به این دانشگاه بین افرادی است که نمرات دبیرستانی عالی دارند و توفیق تحصیلی عملاً شرط اولیه و لازم رقابت برای پذیرش در این دانشگاه است، هرچند با توجه به تصریح خود سایت دانشگاه استنفورد، توفیق تحصیلی به هیچ وجه شرط کافی برای ورود حساب نمی شود.

موارد مورد اشاره زیر، مدارک و اسناد مورد نیاز برای ثبت نام هستند و اطلاعات بدست آمده از آنان بر اساس سه رکن اساسی پیش گفته، سنجیده می شوند.

۱- نتایج آزمون استاندارد ACT Plus Writing یا SAT که در آمریکا به تست های همگانی ای معروف شده اند که مهارت هایی مثل خواند انتقادی متن، مهارت ریاضی، مهارت نوشتاری، سواد مربوط به علوم طبیعی و مهارت در تحلیل مسائل علوم اجتماعی را می سنجند.

۲- مدارک تحصیلی

کارنامه میان سال و پایان سال آخر تحصیل به همراه کارنامه کل دبیرستان. این مدارک باید همراه توصیه و تضمین کیفی یک مشاوره تحصیلی باشد. در واقع از مشاور تحصیلی درخواست میشود از انگیزه و تاثیر داوطلب در محیط تحصیلی خود و همچنین قدرت علمی او بگوید.

۳- نظر اساتید

می بایست حد اکثر دو استاد مدرسه در درس های مرتبط با درس هایی مثل علوم، ریاضی، زبان و علوم اجتماعی به سوالات برگه مخصوص دانشگاه در مورد داوطلب جواب بدهند.

۴- برگه عمومی ثبت نام (The Common Application)

نوعی برگه استاندارد که بین بسیاری از دانشگاه های آمریکا و بعضی دانشگاه های کانادا و اروپا مشترک است و در آن اطلاعات اولیه ثبت نام برای دانشگاه مورد نظر ارسال میشود، که از جمله آنان مشخصات عمومی داوطلب، زمینه خانودگی، افتخارات علمی داوطلب، برنامه های فوق برنامه و تجربه کاری است. همچنین قابل توجه است که گزینش ورود به دانشگاه استنفورد بر خلاف دانشگاهی مثل آکسفورد، اتکایی به رشته مورد علاقه داوطلب ندارد و در انتخاب رشته او تاثیری نخواهد داشت. همچنین در این برگه از متقاضی خواسته میشود ۴ یادداشت با موضوعات معین و پیشنهادی مربوط به خود و شخصیت خود بنویسند.

چند مثال از نوع این سوالات:

بنظر شما عامل اصلی رشد عقلی/علمی شما چه بوده است؟

چه مسئله ای دغدغه اول شماست و چرا؟

توصیف یک حادثه مهم که زندگیتان را در مسیر بلوغ و رشد تغییر داده است و چرا؟

لازم به ذکر است که مصاحبه در گزینش دانشجویان الزامی نیست و مرحله ای کاملاً اختیاری و به درخواست خود داوطلب است.

ثبت نام تحصیلات تکمیلی^۱

ثبت نام برای تحصیلات تکمیلی در دانشگاه استنفورد با روش ثبت نامی که برای دانشگاه آکسفورد بیان شد فرق چندانی ندارد. روند درخواست پذیرش با ایجاد حساب در صفحه ثبت نام دانشگاه شروع می شود و با ارسال مدارک لازم و دریافت جواب بررسی ها از طریق ایمیل، روند پذیرش تکمیل میشود.

مدارک لازم و موثر در انتخاب شدن برای ادامه تحصیلات تکمیلی در دانشگاه شامل موارد زیر است:

^۱ - <https://gradadmissions.stanford.edu/>

- بیانیه ماموریت
 - بیانیه ای در توضیح مسیر تحصیلی گذشته خود، وضعیت فعلی و هویت علمی خود و مسیری که امیدوارید در آینده حرفه ای خود اتخاذ کنید.
 - مدرک تحصیلی رسمی از آخرین نهاد آموزشی داوطلب
 - توصیه نامه از طرف نهاد ها و شخصیت های دانشگاهی
 - نتایج آزمون GRE^۱
 - امتحان GRE استاندارد در مقطع تحصیلات تکمیلی در آمریکاست. این آزمون سه مهارت استدلال ریاضیاتی، استدلال کلامی و مهارت نوشتاری تحلیلی را بصورت تستی و کتبی را می سنجد.
 - مدرک TOEFL
 - در صورتی لازم است که انگلیسی زبان مادری داوطلب نباشد و یا داوطلب در مقطع قبلی در دانشگاهی تحصیل کرده باشد که زبان رسمی آن نهاد، زبان انگلیسی فصیح نیست. در صورت نیاز به ارائه این مدرک و موفقیت در پذیرش در دانشگاه، داوطلب باید دوره تابستانی ۶ هفته ای فشرده زبان انگلیسی دانشگاه را بگذراند.
 - مدارک درخواستی دانشکده ها
- هر دانشکده متناسب برنامه‌هایی که برای تحصیلات تکمیلی به داوطلبین ارائه می‌دهد، مدارک و اسناد معینی را از داوطلبین درخواست می‌کند.
- به عنوان مثال، دانشکده ارتباطات در مقطع کارشناسی، از داوطلبین ۳ نمونه نوشته ژورنالیستی درخواست می‌کند تا انس و مهارت عالی داوطلب در ارتباط با اصول ژورنالیسم معین شود. دانشکده ارتباطات همچنین از داوطلب می‌خواهد حد اکثر ۲ اثر رسانه ای (عکس، صوت، تصویر، وبلاگ...) در صورت وجود جهت بررسی ارسال کنند. در مقطع دکتری، دانشکده ارتباطات خلاصه ای یک تا سه صفحه ای از سوابق کاری داوطلب درخواست می‌کند.
- (۳) دانشگاه کمبریج (Cambridge University)**
- رتبه جهانی: ۴ - امتیاز افق بین المللی: ۹۱٪
- دانشگاه کمبریج در حال حاضر ۲۱ هزار دانشجوی کارشناسی و تحصیلات تکمیلی دارد که ۱۳۰۰ نفر از آنان دانشجویان غیر بومی از ۶۵ کشور مختلف هستند.
- نحوه و مراحل گزینش دانشگاه کمبریج شباهت زیادی با نحوه گزینش دانشگاه آکسفورد دارد. مثلاً برای پذیرش مقطع کارشناسی دانشجویان ناظر به رشته مورد علاقه خود انتخاب رشته می‌کنند و باید قبل و در حین مصاحبه مهارت ها و پیشینه قوی خود را نسبت به رشته تحصیلی نشان دهند. لزوم و کیفیت گرفتن مصاحبه یا آزمون های خاص از داوطلبین تحصیلات تکمیلی هم به دانشکده ها واگذار شده است. سایت این دانشگاه همچون دانشگاه آکسفورد فهرستی از کشور ها دارد که در آن اعتبار نظام آموزشی و نمرات حد اقلی داوطلبین مقطع کارشناسی بررسی شده اند. جالب است مقدار پذیرش سالانه دانشجویان خارجی بر اساس ملیت هر کشور در صفحه مربوط به همان کشور درج شده است.^۲

^۱ - http://www.ets.org/gre/revised_general/about/content/

^۲ - <http://www.undergraduate.study.cam.ac.uk/international-students/eu-and-international-qualifications>

بر اساس روند گزینش و بیانیه خود دانشگاه در مورد عوامل موثر در پذیرش^۱ بنظر می آید این دانشگاه نسبت به دانشگاه آکسفورد اهمیت بیشتری به عملکرد تحصیلی داوطلبین میدهد و تمرکز کمتری بر رشته محوری دارد. شاید بتوان گفت که دانشگاه کمبریج هم به عملکرد تحصیلی اهمیت زیادی میدهد و هم به صلاحیت نسبت به رشته انتخابی، گویا به دنبال نوعی تعادل بین رویکرد رشته محور دانشگاه آکسفورد و رویکرد عملکرد تحصیلی محور استنفورد است. البته این نظر بر اساس اطلاعات موجود در توضیف فرآیند گزینش آنهاست و قضاوت در مورد جهت گیری دقیق این دانشگاه نسبت به دانشگاه های نامبرده پیشین شاید در عمل خیلی ممکن نباشد.

۴) دانشگاه MIT (Massachusetts's Institute of Technology)

- رتبه جهانی: ۵ - امتیاز افق بین المللی: ۸۴٪

در سال گذشته بیش از ۱۸ هزار نفر داوطلب ورود به دانشگاه MIT در مقطع کارشناسی بوده اند که به حدودا هزار و پانصد نفر از آنان پذیرش داده شد. ۲۳ هزار نفر نیز داوطلب تحصیلات تکمیلی بوده اند که به ۳ هزار نفر آنان پذیرش داده شد. سالانه ۴ هزار داوطلب بین المللی برای ورود به دانشگاه اقدام می کنند که ۱۵۰ نفر آنان پذیرفته می شوند.^۲ در حال حاضر حدودا ۴ هزار دانشجوی غیر بومی در دانشگاه MIT در حال تحصیل هستند. جالب توجه است که در طول سال تحصیلی ۲۰۱۴-۲۰۱۵ حدود ۲۴۰۳ چهره علمی غیر بومی در ۷۰ بخش مختلف دانشگاه مشغول به تحصیل و یا تحقیق شده اند.^۳

تمرکز اصلی این دانشگاه علوم تجربی و فنی است. البته در مقطع تحصیلات تکمیلی استقبال قوی تری نسبت به علوم مدیریتی میشود. علوم انسانی در این دانشگاه هرچند تدریس میشود ولی حضور قابل ملاحظه ای فراتر از رشته مدیریت ندارد.^۴ شاید اهمیت علوم مدیریتی در تحصیلات تکمیلی به دلیل افق "کارآفرین پرور" این دانشگاه باشد. دانشگاه MIT به فرهنگ خاص خود معروف است. فرهنگی که اتکای زیادی دارد به نوآوری، ریسک پذیری و کار گروهی دارد. این عناصر حتی در اخبار و چینش مطالب سایت هایشان منعکس میشود. بنظر می آید که این عوامل در جهت دهی گزینش این دانشگاه هم نمود زیادی دارند.

داوطلبین مقطع کارشناسی می بایست یک حساب شخصی در سامانه MyMIT ایجاد کنند و موارد خواسته شده را طبق تاریخ های مقرر ارسال کنند. در سایت گزینش MIT روند گزینش خیلی صمیمانه و روشن توضیح داده شده. حتی لحن بیان این موارد با دانشگاه های دیگر فرق دارد و از همین برخورد اولیه با فضای دانشگاه MIT، تفاوت فرهنگی این دانشگاه با دانشگاه های دیگر کمی معلوم میشود.

معیار های گزینشی دانشگاه MIT سعی در تضمین کیفیت تحصیلی داوطلبین را دارند ولی به نظر می آید به دلیل تکرر داوطلبین مستعد از لحاظ تحصیلی، MIT توانسته است از میان این افراد بخواهد کسانی را گزینش کند که علاوه بر توانایی زیاد علمی، از لحاظ شخصیتی هم دارای امتیاز های قوی برای کار های پژوهشی و خصوصا نوآورانه گروهی باشند. فرآیند گزینش دانشگاه MIT تمرکز زیادی بر شخصیت شناسی داوطلبین دارد و سعی دارد معیار هایی مثل ریسکپذیری، روحیات و مهارت بالای ارتباطات گروهی و اجتماعی، فرهنگی نوآوری را در داوطلبین بیابد. حتی در صفحه هایی رسما به این معیار ها اقرار کرده که از جمله آنان مواردی مثل داشتن شخصیت های فرصت یاب (کار آفرین) و هدفمند، ریسکپذیر و عدم اکتفا به برنامه رسمی دانشگاه دیده میشود.^۵ حتی در جایی اشاره میشود که از دانشجویان در طول

^۱ - <http://www.undergraduate.study.cam.ac.uk/applying/what-are-we-looking-for>

^۲ - <http://web.mit.edu/facts/admission.html>

^۳ - <http://web.mit.edu/facts/international.html>

^۴ - <http://web.mit.edu/facts/enrollment.html>

^۵ - <http://mitadmissions.org/apply/process/match> و www.mitadmissions.org/apply/prepare/homeschool

سالهای تحصیلی مهارت های ارتباطی و حتی ادبیاتی خاصی انتظار می رود از جمله توانایی بیان افکار و ایده های خویش در قالب شعر!

این ویژگی های نامرسوم گزینش دانشگاه MIT به دلیل اتکای فضای علمی آن به کار گروهی و هم افزایی شخصیت های منحصر بفرد و خلاق آن است. از همین جهت است که در روند گزینش به شناخت شخصیت داوطلب بهای زیادی داده میشود. به عنوان مثال از داوطلبین خواسته میشود که حتی مستندات کار ها و علایق متفرقه خود (در صورتی که نقش مهمی در زندگی فرد دارد) را برای دانشگاه بفرستند و از جمله این موارد میتواند سوابقی مثل کار تحقیقاتی و علمی خارج مدرسه باشد تا مهارت در رقص و ورزش! بر اساس بیان خود سایت گزینش دانشگاه MIT، شاید یکی از موثر ترین و مهم ترین عواملی که مورد بررسی قرار می گیرند، توصیه نامه ها و توصیف های آنان از داوطلبین باشد. از نویسندگان توصیه نامه ها خواسته شده است خیلی دقیق و ریز توضیح دهند شخصیت منحصر بفرد داوطلب مورد نظر چگونه است. در همین راستا نیز مصاحبه برای همه داوطلبین مستعد پذیرش ضروری است. پرونده هر داوطلب مستعد توسط مسول گزینش او معرفی میشود و توسط چند نفر خلاصه میشود و خلاصه پرونده به همراه کل پرونده در کمیته ای حدودا ۱۲ نفره بررسی و در نهایت رد یا قبول میشود. این مراحل برای همین است که شخصیت شناسی کاملی از داوطلب صورت بگیرد.

بنظر می آید که برخلاف دانشگاه استنفورد، در روند گزینش دانشگاه MIT به دلیل رقابت بالای علمی و تفاوت نحوه کار در این دانشگاه، نیاز زیادی به وقت گذاشتن سر بررسی صلاحیت علمی داوطلبین نیست و گزینش میتواند وقت بیشتری را صرف شخصیت شناسی داوطلبین کند. برخلاف دانشگاه آکسفورد که گزینشی رشته محور و متخصص پرور دارد، گزینش این دانشگاه رسماً رشته محوری را در بدو ورود به دانشگاه نفی می کند و در قدم اول بدنبال شخصیت داوطلب با معیار هایی که بیان شد است.

از جمله نکات متفرقه جالب سایت گزینش، صفحه ای برای دانش آموزانی است که میخواهند خود را برای ورود به این دانشگاه آماده کنند. در این صفحه تعداد زیادی از کلاس ها، المپیاد ها، اردو ها و کارگاه و صفحات مجازی ای که در تفویت تجربه، دانش و علاقه دانش آموزان به مطالب علمی (با رویکرد فنی و تجربی) موثرند معرفی شده اند. احتمالا نفس شرکت در این کلاس ها و کارگاه ها که بعضی توسط خود دانشگاه MIT و بعضی توسط گروه های دیگر برگزار میشوند در اولویت های انتخاب داوطلبین گزینش دانشگاه موثر باشد.

گزینش برای مقطع تحصیلات تکمیلی از لحاظ فرآیند گزینش فرق چندانی با مقطع کارشناسی ندارد. البته روشن است که نوع انتظارات در گزینش این مقطع از مقطع قبلی علمی تر و آکادمیک تر باشند.

۵) دانشگاه هاروارد (Harvard University)

- رتبه جهانی: ۶ - امتیاز افق بین المللی: ۷۷٪

دانشگاه هاروارد در آخرین فرآیند گزینش انجام شده، بیش از ۳۹ هزار داوطلب داشته که از بین آنان حدود ۲ هزار نفر به هاروارد دعوت شدند. حدودا ۱۱ درصد این تعداد از میان دانشجویان غیر بومی بوده اند.

صفحه پذیرش دانشگاه هاروارد تاکید زیادی بر چند ملیتی/ فرهنگی بودن وارد شدگان به دانشگاه دارد و این که زمینه نژادی در پذیرش اثری ندارد. همچنین از دیگر مسائلی که زیاد مورد تاکید قرار می گیرد، این مسئله است که افرادی با توانایی های مالی متفاوت قادر به ورود به دانشگاه هاروارد خواهند بود و هیچ کس به دلیل عدم تمکن مالی از فرصت تحصیل در هاروارد محروم نخواهد شد^۱.

^۱ - <https://college.harvard.edu/admissions>

جالب است که گزینش دانشگاه هاروارد یک برنامه مخصوص برای تلیغات و فعالیت مجازی در جهت معرفی دانشگاه برای جذب داوطلبان دارد.^۱ این بخش Harvard College Connect نام دارد. هدف آنان تشویق کردن افراد مستعد از طبقه های مختلف و بعضا کم بضاعت برای اقدام به ورود به هاروارد است تا زمینه های طبقاتی و اقتصادی نامساعد و غیر مرسوم آنان را از اقدام برای پذیرش منصرف نکند. همچنین امکان داشتن تور های واقعی و مجازی و آشنایی با بعضی از دانشجویان هاروارد جهت راهنمایی های بیشتر ممکن است.

روند گزینش دانشگاه هاروارد در کل شبیه اکثر دانشگاه های پیشگفته خصوصا استنفورد است. دانشگاه هاروارد (همچون دانشگاه استنفورد) یک دانشگاه "آموزش هنر های لیبرال" (liberal arts education) است. این به این معنی است که بر رشته تخصصی در مقطع کارشناسی خیلی تمرکز نمی شود و دانشجویان می بایست زمینه ای عمومی در همه علوم مطرح انسانی و علمی کسب کنند. از همین جهت است که رشته مورد علاقه در گزینش این دانشگاه نقشی ندارد چرا که رشته ها در حین تحصیل دانشجویان معلوم می شوند.

از طرف دیگر، تکیه گزینش دانشگاه هاروارد بر دوگانه عملکرد تحصیلی و شخصیت های مستعد است. به گفته رئیس گزینش قدیمی دانشگاه، دانشگاه هاروارد به دنبال افرادی با ویژگی های شخصیتی ممتاز است که علاوه بر برنامه های مدرسه، در فوق برنامه های بسیاری شرکت کرده باشند، قدرت تخیل، قدرت شخصیتی و قضاوت های نافذی داشته باشند. روند گزینش به دنبال افرادی است که بتوانند به قدری از لحاظ شخصیتی قوی باشند که در فرآیند تحصیل بر دیگر دانشجویان و اساتید اثر بگذارند و فضای فرهنگی دانشگاه را ارتقا دهند.^۲

در کل از معیار ها و گفته های مسئولین و صفحات مجازی این دانشگاه بنظر می آید این دانشگاه تاکید زیادی بر شخصیت های نخبه و نخبه پرور دارد. مرجعیت علمی از اهداف روشن و رسمی این دانشگاه است.

۶) دانشگاه پرینستون (Princeton University)

- رتبه جهانی: ۷ - امتیاز افق بین المللی: ۷۸٪

دانشگاه پرینستون در حال حاضر بیش از ۵ هزار دانشجوی کارشناسی و ۲ هزار و ششصد دانشجوی تحصیلات تکمیلی دارد. در آخرین گزینش انجام شده، بیش از ۲۷ هزار دانشجو داوطلب شده اند که از این مقدار از نزدیک به ۲ هزار دانشجو دعوت به حضور شد. ۱۴ درصد قبول شدگان غیر بومی بوده اند.^۳

فرآیند گزینش این دانشگاه در مجموع شباهت بسیاری با فرآیند گزینش دانشگاه استنفورد دارد. به نظر می آید که در طول فرآیند گزینش اهمیت و توجه زیادی به عملکرد تحصیلی و فوق برنامه ای در دبیرستان اختصاص داده شده است. ورود به دانشگاه رشته محور نیست و داوطلبین بعد از پذیرش باید از بین دو گرایش انسانی و مهندسی یکی را انتخاب کنند. مصاحبه در روند گزینش ضروری نیست و به اختیار داوطلب است. فرآیند پذیرش در مقطع تحصیلات تکمیلی این دانشگاه هم شباهت زیادی با دانشگاه استنفورد دارد و هر دانشکده در کنار اقتضائات عمومی دانشگاه، از داوطلبین سوابق تحقیقاتی و خصوصا سوابق کاری خاصی را انتظار دارد. مثلا دانشکده علوم سیاسی پرینستون از داوطلبین حد اقل دو سال تجربه کاری در حوزه عمومی و یا خصوصی دارد و به دنبال شخصیت هایی است که بتوانند تعهدشان را نسبت به خدمت به عموم اثبات کنند.^۴

^۱ - <https://college.harvard.edu/admissions/hear-our-students/harvard-college-connection> - آدرس صفحات اجتماعی و وبلاگ دانشجویی :

^۲ - <https://college.harvard.edu/admissions/application-process/what-we-look>

^۳ - <http://admission.princeton.edu/applyingforadmission/admission-statistics>

^۴ <http://www.princeton.edu/admissions/wws-blog/item/are-you-competitive-applicant-graduate-study-woodrow-wilson-school>

سایت گزینش دانشگاه استنفورد همچنین توضیح جامعی از برنامه های آموزشی دانشگاه دارد. داوطلبین جهت آشنایی بیشتر با فضای دانشگاه میتوانند از تور های حضوری و مجازی دانشگاه بهره‌مند شوند.

۷) امپریال کالج لندن (Imperial College London)

- رتبه جهانی: ۸ - امتیاز افق بین المللی: ۹۶٪

دانشگاه امپریال کالج لندن در حال حاضر بیش از ۱۶ هزار دانشجو دارد^۱ که از این بین بیش از ۶۰ درصد آنان دانشجویان غیر بومی از کشور های مختلف هستند که درصد بسیار بالایی است.^۲ این مطلب کاملاً در رویکرد سایتشان در معرفی دانشگاه معلوم است و صحنه زیادی بر جذب دانشجویان بین المللی گذاشته شده است.

منابع زیادی در معرفی دانشگاه و امتیازاتش در دسترس داوطلبین است. از جمله امتیازاتی که دانشگاه خودش را با آنان معرفی می کند، آموزش تحقیقات محور، سطح بندی های ممتاز و اعتبار جهانی، فرصت های اشتغال بین المللی و جذب آسان و پردرآمد فارغ التحصیلان، حمایت تحصیلی و شخصی و همچنین محیط زندگی دانشجویی مناسب است.^۳ دانشگاه امپریال لندن شاید بنحوی بتوان ترکیبی بین رشته و تخصص محوری دانشگاه آکسفورد و فضای کار آفرین و صنعتی MIT دانست. این مطلب از معیار های احصا شده از روند گزینش آنان روشن می شود. مثلاً دانشگاه امپریال رسماً ادعا می کند به دنبال افراد با انگیزه و " کار آفرین " است. از طرفی دیگر درخواست پذیرش باید ناظر به رشته مشخص باشد. مسئولین پذیرش هر داوطلب، هم رشته خود داوطلب هستند و تلاششان بر این است که نسبت داوطلبین را با رشته مورد نظر پیدا کنند. در صفحات پذیرش دانشگاه مراحل گزینش دقیق مرحله به مرحله بیان شده اند و حتی نحوه ریز کار ها مثل چگونه نوشتن بیانیه ماموریت نیز ذکر شده است. تمرکز اصلی بیانیه ماموریت بر کشف کردن عمق ورود و تناسب داوطلب با رشته مورد نظر است.^۴ نیاز به مصاحبه به دانشکده بستگی دارد.

۸) دانشگاه زوریچ (ETH Zurich)

- رتبه جهانی: ۹ - امتیاز افق بین المللی: ۹۷٪

دانشگاه زوریچ برای هر سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، روند های پذیرش متفاوتی دارد. در مقطع کارشناسی، داوطلبین بومی که مدرک های خاص پایان تحصیلات مدرسه کشور سوئیس را دارند با توجه به قوانین این کشور می توانند مستقیم وارد دانشگاه شوند.^۵ داوطلبین غیر بومی بر اساس سطح مدرک پایان تحصیلاتشان شاید مجبور به دادن امتحانات هماهنگ و استاندارد ۴ درسی یا ۸ درسی شوند. دانشجویان غیر بومی علاوه بر این می بایست کارنامه های تحصیلی و سوابق خویش را برای دانشگاه ارسال کنند.^۶

در مقطع کارشناسی ارشد، پذیرش باید ناظر به رشته ای مشخص باشد و تنها مدارک مورد نیاز، مدارک تحصیلی مقطع قبلی هستند. لازم است مدارک مذکور تضمین کند که داوطلب واحد هایی را که متناسب و مقدمه برای رشته مورد نظر برای مقطع کارشناسی ارشد است را با کیفیت عالی گذرانده است.^۷

مقطع دکتری فقط نیازمند ارسال مدارک تحصیلی قبلی به همراه برگه مربوط پایان نامه است که در آن می بایست موضوع پایان نامه به همراه استاد ناظر پایان نامه (که باید عضو دانشگاه و مورد تایید مسئولین آن باشد) مندرج باشد.^۸

^۱ - <http://www.imperial.ac.uk/admin-services/strategic-planning/statistics/trend-analysis/student-numbers/>

^۲ - <http://www.imperial.ac.uk/admin-services/strategic-planning/statistics/trend-analysis/student-nationality/>

^۳ - <https://www.imperial.ac.uk/study/ug/why-imperial/> - <https://www.imperial.ac.uk/study/pg/why-imperial/>

^۴ - <https://www.imperial.ac.uk/media/imperial-college/study/apply/public/Writing-a-Personal-Statement.pdf>

^۵ - <https://www.ethz.ch/en/studies/registration-application/bachelor/swiss-matriculation.html>

^۶ - <https://www.ethz.ch/en/studies/registration-application/bachelor/other-certificates/application.html>

^۷ - <https://www.ethz.ch/en/studies/registration-application/master/application/admission-prerequisites.html>

^۸ - <https://www.ethz.ch/en/doctorate/registration-admission.html>

برخلاف نظام های گزینشی آمریکایی و انگلیسی، این دانشگاه بهای زیادی به فرآیند گزینش نمیدهد و تصمیمات صرفاً بر اساس مدارک ارسالی محدود مذکور صورت میگیرد. بنظر می آید که این دانشگاه همچون دیگر دانشگاه های سوئیس، میراث دار نظام دانشگاهی فرانسه هستند. روند گزینش این دانشگاه شاید بنحوی نسخه ای اصلاح شده از نظام معیوب دانشگاه های فرانسوی باشد.

نظام فرانسوی برای ورود به دانشگاه هیچ گونه گزینشی قائل نیست و مثل مقاطع تحصیلی مدرسه میتوان در آن ثبت نام کرد بدون هیچ معنی! داوطلبان و مدارس "نخبه" در عوض به دنبال "اِکل" (École) می روند. این نهاد های آموزشی در واقع دانشگاه هایی هستند که شرط ورودشان یک آزمون جامع و فراگیر به اسم "کنکور" (concours) است که برای آمادی آن لازم است دو سال در مقطع پیش دانشگاهی درس خواند. نظام دانشگاهی ایران به همراه فرآیند معیوب و بسیار فرصت سوز گزینش صرفاً متکی بر کنکور نیز در واقع از تاثیرات تاریخی نظام فرانسوی است. این روش گزینش خشک به تعبیر سایت گزینش دانشگاه MIT، اعداد و نه انسان ها را گزینش می کند^۱. این ابتدا و میراث نظام دانشگاهی فرانسه البته وجوه و آثار دیگری فراتر از گزینش دانشگاه های ایران دارد که بیانشان در این تحقیق نمی گنجد. این گونه نظام های دانشگاهی بیشتر بر صرف سواد و دانش دانشجویان تاکید دارند تا استعداد کارآفرینی و شخصیت انسانی آنان. البته روشن است که دانشگاه زوریخ با اصلاحاتی در روند گزینش خود سعی کرده خلا های این نظام آموزشی (که پشتوانه قانونی و نهادینه شده در این کشور دارد) را جبران کند.

۹) کالج دانشگاهی لندن (University College London)

- رتبه جهانی: ۱۴ - امتیاز افق بین المللی: ۹۴٪

کالج دانشگاهی لندن (UCL) هم اکنون ۳۶ هزار دانشجو دارد که بیش از یک سوم آنها دانشجویان غیر بومی از ۱۵۰ کشور هستند^۲. از بین دانشگاه های بررسی شده تاکنون این دانشگاه یکی از مفصل ترین پایگاه ها را برای داوطلبین در معرفی دانشگاه، ارزشها و نحوه فعالیت آن محیا کرده است. داوطلبین با دانشگاهی آشنا می شوند که برنامه تحصیلی بسیار منعطف و دقیقی دارد که به دنبال ایجاد محققینی ماهر جهت کارآفرینی و جذب در بازار های تخصصی جهان است. در این صفحات همواره بر مسئله محوری در تحقیق و تدریس، اشتغال دانشجویان، کار آفرینی و شهروندی جهانی به عنوان ارزش ها و ارکان این دانشگاه اشاره میشود.

ریز اطلاعات مدرکی که دانشجویان می توانند در پایان مطالعاتشان طبق هر مقطع و هر گرایش دریافت کنند به صورت مفصل معرفی شده و الزامات ورود به دانشگاه برای کسب آن مدارک نیز بیان شده است^۳. این الزامات غیر از الزامات عمومی مثل نمرات تحصیلی، توصیه نامه ها و نوشته ها برای معرفی خود است. از جمله اطلاعات وارد شده ذیل هر مدرک، الزامات خاص زبانی و نمرات تحصیلی اکتسابی دبیرستانی لازم ناظر به رشته مورد علاقه، محاسن و امتیاز های مدرک مورد نظر، برنامه دقیق ۴ ساله (برای مدرک های کارشناسی)، نحوه ارزیابی تحصیلی، شغل های مرسوم فارغ التحصیلان و مطالب چند رسانه ای در معرفی تفصیلی رشته موجود است.

کالج دانشگاهی لندن، در ادامه روند پذیرش یک الی دو روز برنامه "در های باز" دارد که از داوطلبین بومی خواسته میشود جهت آشنایی بیشتر به دانشگاه مراجعه کنند و در تور ها و سخنرانی های معرفی دانشگاه شرکت کنند. ثبت نام که در مرحله قبلی با ارسال مدارک مورد انتظار بود، در این مرحله با دعوت از داوطلبین مستعد برای مصاحبه یا شرکت

^۱ - <http://mitadmissions.org/apply/process/stats>

^۲ - <http://www.ucl.ac.uk/about-ucl/facts-figures>

^۳ - <http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/undergraduate/degrees> - <http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/graduate/taught/degrees> - <http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/graduate/research/degrees>

در فعالیت های آزمایشی تکمیل می شود. هدف این مصاحبه ها و فعالیت های آزمایشی، بررسی تناسب داوطلبین با مدرکی است که خواهان تحصیل برای اخذ آن هستند، بیان شده است.^۱

داوطلبین بر اساس کیفیت کارنامه تحصیلی و مطالب مندرج در توصیه نامه طبق معیار های سه گانه استعداد تحصیلی، انگیزه فرد نسبت به رشته انتخابی و مهارت های اساسی مورد نیاز برای برنامه های دانشگاه، انتخاب می شوند.^۲ کالج دانشگاهی لندن تاکید زیادی بر بین المللی و چند ملیتی بودن دارد و این رویکرد حتی در صفحات گزینشی و برنامه های خاص مربوط به داوطلبین بین المللی آنان معلوم است. این دانشگاه یک چهارم دانشجویان کارشناسی خود را برای دوره های محدود به خارج از کشور اعزام میکند و با ۳۰۰ دانشگاه خارجی ارتباط دارد.^۳ این دانشگاه برای داوطلبین پذیرش شده غیر بومی دو برنامه دارد. یکی برنامه ای حمایتی در جهت مانوس کردن آنان در محیط زندگی جدید و دیگری برنامه ای فشرده و جبرانی برای آن دسته از داوطلبین غیر بومی که مدارک کشور بومیشان "کفاف نیازمندی های تحصیل در دانشگاه های انگلیسی را نمیدهد".^۴

از جمله شواهد رویکرد خاص این دانشگاه نسبت به جذب داوطلبین غیر بومی، اختصاص بخشی مخصوص در سایت گزینش در کنار پذیرش مقاطع کارشناسی و تکمیلی برای پذیرش داوطلبین غیر بومی است.^۵ در این بخش همه اطلاعات مورد نیاز جهت پذیرش به همراه اعلام وضعیت اعتبار مدارک تحصیلی تک تک کشور ها و تعداد دانشجویان در حال تحصیل آن کشور در کالج دانشگاهی لندن موجود است.

با توجه به مصاحبه ها و صحبت های صورت گرفته، روشن شد روش نهایی ثبت نام در دانشگاه ها همان روش رسمی ایست که معمولا در سایت های دانشگاه ها مورد اشاره است. البته ممکن است دانشجویان از طریق همکاری با اساتید دانشگاه های خارجی و شناخته شدن توسط این اساتید، راحت تر روند پذیرش یک دانشگاه معینی را طی کنند. معمولا زمینه این آشنایی نوعی مبادرت به انجام طرح ها و پروژه ها تحقیقاتی با یکی از اساتید است. این پروژه ها معمولا به پشتوانه کمک هزینه تحصیلی (Grant) ای انجام میشود که از طرف مراکز تحقیقاتی، دانشگاهی، صنعتی و ... برای انجام طرحی مشخص به اساتید داده میشود.

این همکاری ها و آشنایی ها میتواند حداقل به دو نحو در پذیرش دانشجو موثر باشد:

۱. دریافت توصیه نامه استاد دانشگاه است که اگر برای دانشکده همان استاد فرستاده بشود میتواند اعتبار و اهمیت زیادی در پذیرش داشته باشد.

۲. هماهنگ شدن پروپوزال و طرح پایان نامه دانشجو با اهداف دانشکده مورد تقاضای پذیرش. اگر آشنایی دانشجو با استاد و یا اساتید یک دانشکده مقدمه آن شود که دانشجو در روند پذیرش، پروپوزال مورد علاقه خود را به نحوی انتخاب و معرفی کند که معلوم شود پروپوزال مطرح شده همسو با اهداف و طرح های یکی از اساتید همان بخش هست، احتمال بیشتری برای پذیرش دانشجو وجود دارد. این به دلیل آن است که دانشکده توفیق علمی خود را در پیشرفت طرح ها و تحقیقات اساتید خود میداند و اگر قانع شود داوطلب طرح پایان نامه اش هماهنگ و همسو با یکی از اساتید است، اولویت بیشتری برای پذیرش آن داوطلب قائل میشود.

^۱ - <http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/undergraduate/application/selection>

^۲ - <http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/undergraduate/application/selection>

^۳ - <http://www.ucl.ac.uk/about-ucl/education>

^۴ - <http://www.ucl.ac.uk/clie/preparatory-certificates> -

^۵ - <http://www.ucl.ac.uk/prospective-students/international> - <http://www.ucl.ac.uk/clie/experience-ucl>

البته لازم به ذکر است که در فضای دانشگاهی سراسر جهان، طرح های تحقیقاتی و عملیاتی بیشتری در زمینه رشته های طبیعی و تجربی هست و منابع بیشتری برای پیشبرد این طرح ها اختصاص داده میشود. بنابراین روند مورد اشاره به صورت کلی در حوزه های مرتبط با رشته های انسانی کم رونق تر است.^۱

۶. راهکارهای سیاستی (توصیه های سیاستی):

گزینش دانشجو برای دانشگاه های برتر کشور باید نسبت خود را با عوامل سه گانه گزینش معین کند و متخصصین خبره و مجرب باید دخالت بیشتری در روند گزینش به خصوص مرحله جذب دانشجو داشته باشند تا موارد مورد نظر دقیق بررسی شوند.

۶-۱. گزینش از کلیدی ترین عوامل برتری دانشگاه ها

بی شک عوامل متعددی در عملکرد استثنایی یک دانشگاه تاثیر گذار هستند. بعضی عوامل نتیجه شرایط محیطی (مثل جریانات تاریخی و تمدنی، موقعیت کشور های و قدرت اقتصادی...) و بعضی دیگر نتیجه تدبیر هوشمندانه خود دانشگاه هاست. در طول تحقیق انجام شده و بررسی هایی که روی دانشگاه های مختلف انجام شد، یکی از مسائلی که همواره به ذهن خطور می کرد این بود که گویا از بین عواملی که دست خود دانشگاه هاست، گزینش اهمیت محوری ای در کل عملکرد دانشگاه دارد.

شاید بزرگترین سرمایه این دانشگاه ها تجمع این حجم از داوطلبین مستعد و دست اول ذیل برنامه دانشگاه است، چرا که همه برنامه های بعدی، هرچند دقیق و هوشمندانه باشند، صرفا نقش جهت دهی به سرمایه اولیه و داوطلبین پذیرفته شده دارند.

۶-۲. عوامل سه گانه گزینش

با توجه به گزارش مختصری که از گزینش دانشگاه های نامبرده بدست آمده، بنظر می آید در کل سه رکن محوری میتوان از گزینش های این دانشگاه ها احصا کرد. گزینش دانشگاه ها حول سه گانه **شخصیت محوری، تخصص محوری و استعداد تحصیلی** شکل می گیرد. چنانچه در خود بدنه گزارش توضیح داده شده، گزینش شخصیت محور به دنبال کشف خصوصیات شخصیتی ممتاز مثل ریسک پذیری، کوشش و مهارت های اجتماعی، تحلیلی، فکری و... است. رویکرد تخصص محور به دنبال پذیرش داوطلبین از طریق سنجش مقدار عقبه و نسبتی است که او با رشته مورد نظر خود دارد. عامل استعداد تحصیلی هم بر توانایی تحصیلی داوطلبین اتکا دارد که در اکثر مواقع از طریق کارنامه های تحصیلی و گفته های اساتید داوطلب سنجیده میشود.

۶-۲-۱. چگونگی چینش عوامل سه گانه

این که در گزینش چقدر به هر کدام از عوامل سه گانه پرداخته می شود هم بستگی به غایتی دارد که دانشگاه برای دانشجویان در نظر دارد. چنان چه در تحقیق دیدیم، به نظر می آمد که دانشگاه ها در توصیف مشخصات مورد استقبالشان برای پذیرش داوطلبین، تا حد زیادی هدف و غایت خود دانشگاه را توصیف می کردند.

در کنار سیاست های کلان دانشگاه، محیط قبل از دانشگاه و فضای مدارس نیز میتواند در چگونگی چینش این سه گانه تاثیر گذار باشد. مثلا در جامعه ای که معمولا انتخاب و پرداختن به رشته های معین تحصیلی (مثل مدیریت، سیاست، ارتباطات...)، تنها در بازه کوتاهی بعد از کنکور صورت می گیرد، شاید داشتن گزینشی رشته و تخصص محور برای مقطع ورودی داوطلبین مناسب نباشد. از طرفی سیاست دانشگاه بر این است که دانشجویان از بدو ورود به دانشگاه رشته ای

^۱ - بر اساس صحبت های یک دانشجوی دکتری علم و صنعت در رشته هوافضا و یک دکتر فلسفه و ادیان که مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری را در دانشگاه کنکور دیا و مک گیل کانادا گذرانده است.

مشخص داشته باشند. این تعارض مسئله ای برآمده از محیط پیش از دانشگاه و سیاست های دانشگاه است و گزینش نمی تواند به خودی خود چنان تغییری در آن ایجا کند. با فرض این که غایت مورد نظر دانشگاه برای دانشجویان، به دست آوردن نیرویی انقلابی، محقق، اندیشمند و فرصت یاب (کار آفرینی در علوم انسانی) باشد و همچنین محدودیت هایی که نتیجه محیط تحصیلی قبل از دانشگاه و سیاست های دانشگاه است را در نظر بگیریم، بهترین ترکیب برای گزینش دانشگاه، تاکید بر شخصیتی متعهد، خلاق، محقق، تحلیلگر و با مهارت های اجتماعی و تیمی بالاست. اهداف اصلی دانشگاه با چنین افرادی محقق می شود و شاید بتوان گفت عملکرد تحصیلی در این بین میتواند نقشی لازم ولی ناکافی داشته باشد. سنجش عقبه داوطلب ناظر به رشته منتخب او هم مهم است ولی به دلیلی که پیشتر گفته شد شاید محور قرار دادن آن در معیار های گزینش صحیح نباشد. برای همه این عوامل (خصوصاً عامل شخصیتی) میتوان سنجه های مشخصی تعریف کرد، از آزمون های هوش و سوال های تحلیلی و خود شناسانه گرفته (مثل دانشگاه استنفورد) تا درخواست آثار و سوابق جهت اثبات خلاقیت و ذوق علمی (مثل دانشگاه MIT).

۲-۲-۶. انعکاس عوامل سه گانه در گزینش دانشگاه

با برخورد با قسمت گزینش سایت این دانشگاه ها کم و بیش با نوع انتظارات دانشگاه ها و تفاوت رویکرد و عملکرد دانشگاه ها با همدیگر میتوان آشنا شد. سایت گزینش دانشگاه MIT از بدو ورود، مخاطب را با نوعی فرهنگ خلاق و ریسکپذیر آشنا می کند. گزینش کالج لندن از طریق مشخصات و توصیفاتی که از روند گزینش میکند، تصویری روشن و دقیق از فضا و اقتضائات درآمیخته علم و صنعت و لزوم داشتن توئمان مهارت های کار آفرین و نبوغ علمی را به دست داوطلب می دهد.

چند نکته پایانی

یکی از اقدامات بسیار موثر دانشگاه های موفق غربی قراردادادن صوت ها، فیلم و متن کلاس های مختلف خود بر روی سایت دانشگاه بود. با این کار هم دانش آموزان می توانند با فضا، سطح و موضوعات کلاس ها آشنا شوند. از این طریق می توانند انتخابی آگاهانه تر داشته باشند. فایده دیگر اینکه اساتید دانشگاه سعی می کنند سطح علمی خود را ارتقاء دهند. البته ممکن است عمل به این پیشنهاد در وضع فعلی دانشگاه باعث ایجاد دافعه اولیه در داوطلبان شود. ولی به نظر بنده فواید بلندمدت این کار، از مضرات ظاهری و کوتاه مدت آن بیشتر است. خصوصاً اینکه این اقدام تصویری واقع بینانه تر از وضع موجود ارایه می دهد.

یکی از موارد بسیار مهم در نگاه داشت دانشجویان نخبه، تلاش برای ارایه تصویری روشن از آینده است. دانشگاه های غربی به صراحت طرح ها، موضوعات تحقیقاتی داخلی و خارجی خود اعلام می کنند تا دانشجویان بدانند در صورت ورود به دانشگاه فضای کار برای آنها فراهم است.

مراجع

با توجه به الکترونیکی بودن تمام منابع به کار رفته در این گزارش سیاستی، تمامی استنادات به صورت پاورقی در طول متن آورده شده است.